

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-I.431.2.7.2017.AKo

Warszawa, 04 grudnia 2017 r.

**Pani
Aneta Dudek
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Ciepielowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i poz. 1985) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.) inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 21 – 24 listopada 2017 roku kontrolę problemową w kierowanym przez Panią Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciepielowie.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie sposobu organizacji i realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na podstawie Uchwały Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2015 r. poz. 821), a w szczególności: organizacji zadania na terenie gminy, przyznawania świadczeń, wydatkowania i rozliczania środków przekazanych na dożywianie, dowóz oraz ich prawidłowe wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem.

Kontrola obejmowała realizację zadania w okresie od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole z kontroli, podpisanym bez zastrzeżeń w dniu 24 listopada 2017 r., przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

W trakcie kontroli ustalono, że posiada Pani upoważnienie Wójta Gminy Ciepiałów, znak OR-1120/1/2008 z dnia 27 października 2008 r., m.in. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.

Upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy posiada także pracownik socjalny - Pani Sylwia Łyczkowska.

Na dzień kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciepiewie stosownie do art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej, zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Pracownicy socjalni posiadają wymagane kwalifikacje zgodnie z art. 116 ust. 1 i 156 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

W związku z realizacją programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” Rada Gminy Ciepiew przyjęła uchwały:

- Uchwałę Nr XL/213/2014 Rady Gminy w Ciepiewie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu ośłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Zgodnie z programem ośłonowym szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku. Przyznanie tej pomocy nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

- Uchwałę Nr XL/212/2014 Rady Gminy w Ciepiewie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

W uchwale powołując się na art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podwyższono do 150 % kryterium dochodowe, uprawniające do przyznania nieodpłatnej pomocy w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Podwyższając kryterium dochodowe do przyznawania pomocy w formie posiłku powołano się na przepis art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej na podstawie, którego rada gminy może podnieść kryterium dochodowe do przyznawania pomocy w formie zasiłku celowego lub okresowego. Na podstawie tej uchwały

można udzielać pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku osobom przekraczającym dochód powyżej 100% wysokości kryterium dochodowego.

- Uchwałą Nr XL/214/2014 Rady Gminy w Ciepielowie z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Na jej podstawie odstępuje się od żądania zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób, których dochód nie przekracza 150 % kryterium dochodowego.

Umową nr WPS.I.946.1.64.2016 zawartą w dniu 8 marca 2016 roku przyznano dotację celową ze środków budżetu państwa w kwocie 40 000 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Pomoc dla odbiorców może być przyznana w formie:

- posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, jeżeli dochód na osobę nie przekracza wysokości 100 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

W § 2 ust. 3 umowy ustalono, że gmina będzie wydatkowała na realizację programu środki własne w kwocie nie mniejszej niż 40 % kosztu realizacji zadania ogółem.

Aneksem z dnia 22 czerwca 2016 roku, zmieniono § 1 ust. 1 pkt 1 ww. umowy przyznając dotację celową ze środków budżetu państwa w kwocie 42 000 zł.

Aneksem z dnia 21 października 2016 roku, zmieniono § 1 ust. 1 pkt 1 ww. umowy przyznając dotację celową ze środków budżetu państwa w kwocie 45 000 zł.

W *Sprawozdaniu z realizacji Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za okres I-XII 2016 roku*, gmina Ciepiałów przedstawiła koszt programu ogółem w wysokości 75 000 zł, z czego kwota 30 000 zł stanowiła środki własne gminy w wysokości 40 % kosztów realizacji zadania. Pomocą objęto 341 osób. Zgodnie z danymi zawartymi w ww. sprawozdaniu na terenie gminy Ciepiałów funkcjonowały 4 placówki prowadzące dożywianie, z tego: 3 szkoły i 1 przedszkole.

Umową nr WPS.I.946.1.64.2017 zawartą w dniu 30 marca 2017 roku przyznano dotację celową ze środków budżetu państwa w kwocie 40 000 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Pomoc dla odbiorców może być przyznana w formie:

- posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, jeżeli dochód na osobę nie przekracza wysokości 100 % kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

W § 2 ust. 3 umowy ustalono, że gmina będzie wydatkowała na realizację programu środki własne w kwocie nie mniejszej niż 40 % kosztu realizacji zadania ogółem.

W *Sprawozdaniu z realizacji Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za okres I-IX 2017 roku*, gmina Ciepielów przedstawiła koszt programu ogółem w wysokości 32 884 zł, z czego kwota 13 154 zł to środki własne gminy, co stanowiło ok. 40 % kosztów realizacji zadania. Pomocą objęto 186 osób. Zgodnie z danymi zawartymi w ww. sprawozdaniu na terenie gminy Ciepielów funkcjonowały 3 placówki prowadzące dożywianie, z tego: 2 szkoły i 1 przedszkole.

Realizacja programu odbywała się w formie gorącego posiłku dla dzieci w placówkach oświatowych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciepielowie nie zawierał pisemnych porozumień ani umów, które regulowałyby zasady współpracy z placówkami oświatowymi w ramach programu. Kwestie dotyczące płatności i współpracy ustalane były z dyrektorami placówek oświatowych na bieżąco podczas realizacji zadania. Ośrodek nie był także organizatorem przetargów w trybie zamówień publicznych na dostarczanie posiłków z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”. Organizacją wyboru oferty zajmował się Urząd Gminy w Ciepielowie.

W dni wolne od nauki pomoc w formie gorących posiłków nie była realizowana. Pomoc w tym czasie udzielana była w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności. W przypadku osób dorosłych, z powodu braku możliwości zapewnienia niezbędnego, ciepłego posiłku, przyznawano świadczenia pieniężne na zakup artykułów żywnościowych.

Zespół kontrolujący dokonał analizy dokumentów księgowych, potwierdzających dokonywanie płatności za realizację programu za miesiące: marzec i październik 2016 r. oraz maj 2017 r.

Za posiłki wydane przez placówki spoza terenu gminy Ośrodek dokonywał płatności w większości przypadków po faktycznym ich spożyciu przez dzieci. Podstawą do obciążenia były imienne listy dzieci uprawnionych do dożywiania, które spożywały posiłki oraz wystawione na ich podstawie dokumenty płatności (faktury, rachunki i noty księgowe). Podczas kontroli stwierdzono, że wystawione dokumenty zostały opisane zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy o rachunkowości. Wszystkie dokumenty księgowe były poukładane chronologicznie, podpisane przez główną księgową i kierownika z zatwierdzeniem do wypłaty.

Podczas kontroli sprawdzono 17 losowo wybranych akt rodzin otrzymujących w badanym okresie pomoc w ramach realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Zespół kontrolujący sprawdził 55 postępowań administracyjnych, zakończonych 55 decyzjami administracyjnymi. Akta spraw były poukładane chronologicznie.

W ramach programu pomoc w formie posiłków dla dzieci przyznawana była na wniosek rodziców i na podstawie protokołu przyjęcia wniosku o pomoc osoby zainteresowanej, zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz 61 § 1 k.p.a.

Ustalanie uprawnień do udzielania pomocy odbywało się na podstawie wywiadów środowiskowych. Skontrolowane wywiady zostały przeprowadzone w terminie wskazanym w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

We wszystkich decyzjach przywołano upoważnienie osoby uprawnionej do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. W decyzjach wskazano datę wydania decyzji, oznaczenie strony, pouczenie i właściwy tryb odwoławczy. Poddane kontroli decyzje w większości wydawano w terminach wskazanych w art. 35 k.p.a. Skontrolowane decyzje zostały prawidłowo doręczone zgodnie z art. 39 i 46 § 1 k.p.a.

W okresie objętym kontrolą za nieprawidłowe uznano:

1. W przypadku 1 postępowania administracyjnego w aktach sprawy nie było wniosku ani protokołu z przyjęcia wniosku, co narusza art. 102 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej oraz 61 § 1 i art. 63 § 1-3 k.p.a.

2. Do wywiadów środowiskowych nie dołączano kompletu niezbędnych dokumentów wymienionych w art. 107 ust. 5b ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym oświadczenia o stanie majątkowym.
3. W skontrolowanych drukach wywiadów prowadzona praca socjalna na ogół odnotowana była w sposób nie oddający podejmowanych działań oraz istoty jej prowadzenia. W 8 przypadkach praca socjalna nie była w ogóle odnotowana.
4. Plan pomocy w skontrolowanych wywiadach środowiskowych w 4 przypadkach nie był w ogóle zatwierdzony przez kierownika ośrodka. W pozostałych drukach wywiadów kierownik ośrodka zamieszczał wpis „*Decyzją (...) z dnia (...) przyznano wnioskowaną pomoc*”.
5. Zespół kontrolujący stwierdził, że w 17 postępowaniach przyznanie świadczenia nastąpiło przed datą wydania decyzji, co narusza art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
6. W 2 przypadkach przyznano pomoc w formie zasiłku celowego na zasadach zasiłku okresowego, tj. na okres dwóch miesięcy, co narusza przepis art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Zasiłek celowy powinien być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej (jednej) potrzeby bytowej, czyli np. zakupu żywności bez wskazywania kilkumiesięcznego okresu na jaki ma być przyznany.
7. W 3 przypadkach decyzje administracyjne wydano po upływie terminu, o którym mowa w art. 35 k.p.a.
8. Wszystkie decyzje pod względem formalno–prawnym zostały skonstruowane z niewłaściwym oznaczeniem organu, tj. GOPS w Ciepielowie.
9. W 48 skontrolowanych decyzjach w podstawie prawnej nie przywołano właściwych przepisów, w tym aktów prawa miejscowego. W 7 decyzjach przywołano Uchwały Rady Gminy nie mające zastosowania w tych sprawach.
10. Decyzje nie zawierały uzasadnienia faktycznego i prawnego w odniesieniu do indywidualnej sytuacji osoby/rodziny ubiegającej się o świadczenie, o którym mowa w art. 107 § 1 i 3 k.p.a.
11. Ośrodek dokonywał płatności placówkom oświatowym na terenie gminy za posiłki przed ich faktycznym spożyciem przez dzieci, którym przyznano decyzją świadczenia, co narusza przepisy art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zgodnie z którym jednostka sektora finansów publicznych musi prowadzić rachunkowość w oparciu o dowody księgowe stwierdzające dokonanie operacji gospodarczej, tj. dowody potwierdzające faktycznie spożyty posiłek.

Ponadto, zespół kontrolujący zwrócił uwagę, że wpisy na drukach rodzinnego wywiadu środowiskowego były korektorowane, co może nasuwać podejrzenie, że zmiany zostały naniesione po podpisaniu wywiadów przez klientów.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Pani o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Udzielać pomocy na wniosek osoby zainteresowanej zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 poz. 1769 i poz. 1985). W przypadku wnoszenia przez klientów ustnych wniosków o pomoc sporządzać protokół zgodnie z art. 67 § 1 i § 2 pkt. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257).
2. Zwiększyć nadzór merytoryczny w odniesieniu do zatrudnionych w jednostce pracowników socjalnych w zakresie poprawności, staranności i rzetelności sporządzania rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz dokonywania oceny sytuacji dochodowej i majątkowej osób/rodzin korzystających z pomocy na podstawie kompletu dokumentów zgodnie z art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej, w tym oświadczeń o stanie majątkowym.
3. Zwiększyć nadzór nad dokumentowaniem prowadzonej pracy socjalnej, będącej jednym z podstawowych obowiązków pracownika socjalnego, tak aby dokonywane w wywiadach zapisy o prowadzonej pracy socjalnej oddawały istotę jej faktycznego prowadzenia przez wykazanie odpowiedniej dynamiki podejmowanych działań mających na celu pomoc oraz wzmacnianie osób i rodzin w odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie stosując przepisy art. 6 pkt 12 i art. 119 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej.
4. Zatwierdzać w przeprowadzonych wywiadach środowiskowych plan pomocy rodzinom lub osobom ubiegającym się o pomoc przed wydaniem decyzji administracyjnej.
5. Realizować przyznane świadczenia po wydaniu decyzji zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
6. Zapewnić przyznawanie pomocy w formie zasiłku celowego zgodnie z brzmieniem przepisu art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
7. Wydawać decyzje administracyjne bez zbędnej zwłoki w terminie ustalonym w art. 35 k.p.a.
8. Przy wydawaniu decyzji administracyjnych stosować przepisy art. 107 § 1 i art. 5 § 2 pkt. 6 k.p.a. w zakresie prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzję administracyjną.

9. Przywoływać w podstawie prawnej decyzji właściwe przepisy, w tym akty prawa miejscowego, odnoszące się do rodzaju przyznawanej pomocy zgodnie z art. 107 k.p.a.
10. Zawierać w wydawanych decyzjach administracyjnych uzasadnienie faktyczne i prawne, o którym mowa w art. 107 § 1 i 3 k.p.a., w odniesieniu do indywidualnej sytuacji osoby/rodziny ubiegającej się o świadczenie.
11. Dokonywać płatności tylko za faktycznie już wydane posiłki, co świadczy o dokonaniu operacji gospodarczej stosując przepisy art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2016 poz. 1047).

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ust.2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i poz. 1985) jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę Mazowieckiego należy **w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego**, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu.

Ponadto informuję, że zgodnie z przepisem art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6000 zł.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Wioletta Kucharska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymuje:

Pan Artur Szewczyk
Wójt Gminy Ciepiałów